

İnciller ve Kur'an'da Hz. İsa'nın İnsan ve Peygamber Oluşu

Remzi KAYA

Doç. Dr.; U.Ü. İlâhiyat Fakültesi

Özet

Yüce Allah, peygamberliği Hz. Âdem'le başlatmış, Hz. Muhammed ile noktalamıştır. İki arasında birçok peygamber göndermiş, onların her birine kitap ve hikmet vermiş, söz konusu peygamberlere verdiği dinlerin doğru olduğunu ifade etmiştir. O, peygamberler tarafından tebliğ edilmeyen dinleri kabul edilmez bulmuştur. Peygamberler, Allah'ın seçkin kullarıdır. Allah ile kullar arasında köprü görevi yaparlar. Onlar, Yaratıcı'nın kontrolünde özel olarak büyük göreve hazır hale getirilirler. Bu vesileyle, diğer insanlardan farklı yönleri bulunur. Bu fark vahiydir. Örnek insan olmaları sebebiyle güzel vasıflara sahiptirler. Peygamberler birbirinin tamamlayıcısıdır. Onlara verilen emir ve hükümler temel konularda aynıdır. Yaratıcı, peygamberlerin hepsine inanmasını emreder. İslam'a göre Hz. Muhammed'den önce gönderilen peygamber Hz. İsa'dır. Kur'an O'na ve annesine geniş yer vererek, kendisine emredilen önemli konulara ve kendisi hakkında ileri sürülen görüşlere açıklık getirir. Yüce Allah, tüm peygamberlerin Hz. Muhammed'e inanmalarını istemiş ve hatta Hz. İsa O'nun geleceğini müjdelemiştir. İlâhi bir bağ ile bir birine bağlanan peygamberler arasında bir ayrımın yapılması, Kur'an açısından doğru bulunmamıştır.

Anahtar Kavramlar: İncil, Hz. İsa, peygamberlik

Abstract

Human and Prophetic Qualities Of Jesus in Bibles and Qur'an

God, the exalted, have the prophecy begun with Adam and have it ended with Muhammad. He sent forth many prophets between

these two, and he granted each of them a book and wisdom. He declared that the religions he prescribed to prophets in question are true. He states that beliefs that are not included in religions, which he prescribed to prophets, are not acceptable. Prophets are elect servants of God. They are made ready for the important mission under the control of the creator. This is why they have properties different from other men. All commands and beliefs entrusted to prophets are the same in essentials issues. The Creator stated that no discrimination should be made among prophets, and that the prophecy of all of his prophets should be accepted. According to Islam, Jesus is God's prophet, and he was sent before Muhammad. The Qur'an devotes an extensive place talking about him and his mother. God, the exalted, commands the prophet Muhammad to acknowledge the prophets sent forth before him. These prophets, who were sent forth before him, informed that Muhammad was to be sent forth. From the perspective of revealed religions, it is considered that discrimination among prophets who are bound together by a divine bond is inappropriate. The Qur'an clarifies many issues concerning Christian beliefs. Among these issues, the views concerning Jesus have an important place.

Key Words: Bible, Jesus, Prophecy, prophethood

A. İNCİLLERDE HZ. İSA'NIN İNSAN VE PEYGAMBER OLUŞU

Hız. İsa, İsrail oğullarına peygamber olarak gönderilmiş, insanların dünya ve ahiretlerini kazanmaları için Allah'ın emrettiği yolu göstermiş bir peygamberdir. Hıristiyan din adamları tarafından O'na söylettilen teslis inancı,¹ O'nun tarafından emredilmemiş, II. Asırdan itibaren Grek felsefesi ve Eflatuncu görüşlerin tesiri ile gelişen² ve Pavlos tarafından Hıristiyanlığa sokulan bir inanç olarak kabul edilmiştir.³ Bu inanç, İznik konsilinde Arius'un karşı delil sunmasına rağmen,⁴ kabul edilmeyerek 325 İznik, 431 Efes ve 451 Kadıköy konsillerinde alınan karar neticesinde insani ve ilahi iki yönü olduğu neticesine varılmıştır. Kur'an-ı Kerim bu durumu, kıyamet gününde Hız. İsa'ya soracağı soru ve Hız. İsa'nın vereceği cevap ile açıklık getirir.⁵ İncillerde Hız. İsa'ya geniş yer verilmektedir. Bunları; Hız. İsa'nın

¹ Teslis hakkında kabul edilen İncil metinleri için bk: Yuhanna, 1/1-3, 14, 17/21; Mat-ta, 28/19. Aydın Reddiye, bk. S. 114.

² Bkz. Aydın, Reddiye, s. 119.

³ Ahmed Çelebi, Mesihîyye, II/138.

⁴ Harman, Ömer Faruk, DİA, XXII/468.

⁵ Bk. Mâide, 5/116-117

doğumu, peygamber ve kul oluşu ve kendisinden sonra gelecek nebiye işaret etmesi şeklinde sıralamak mümkündür.

a. Hz. İsa'nın Doğumu

Hıristiyanlık, Hz. İsa'ya inananların oluşturduğu dine verilen bir isimdir. Bu inanca göre İsa Mesih, Allah'ın oğlu ve Rab'tır. "Allah'ın oğlu" sözcüğü birçok yerde zikredilmektedir: İncillerde İsa Mesih için "Ve işte göklerden bir ses dedi. Sevgili oğlum budur. Ondan razıyım"⁶ denilirken bir yerde, "Baba'nın kucağında biricik oğul",⁷ başka bir yerde de, "Sen hay olan Allah'ın oğlu Mesih'sin"⁸ ifadeleri kullanılmaktadır. Pavlus, Rab İsa ile Baba'nın aynı cevherden olmaları itibarıyla aynı şekilde değerlendirilmesini isterken,⁹ İsa'yı "Allah'ın oğlu ve baş kâhin" olarak nitelendirmektedir.¹⁰ Yuhanna ise, "Allah'ın oğlu" İsa'nın insanlığın günahlarına kefarete olarak gönderildiğini ileri sürmektedir.¹¹ Hıristiyan inancında; İsa Mesih, insan şeklinde bir ilah'tır. Allah İsa'da bedenleşmiştir. O'na tapmak; Allah'a tapmak demektir. Zira o Baba ile aynı cevherdendir.¹² İsa'da ilahlık ve insanlık tabiatının müşterek bulunduğu inanılır.¹³

Hz. İsa hakkındaki bu inançların ilk dönem Hıristiyanlarında bulunmadığı, konsillerde Hıristiyan inancı haline getirildiği bilinmektedir. 325 İznik konsilinde İsa Mesih'in Baba ile aynı olduğu resmen kabul edilmiş, yerde ve gökteki şeylerin Allah'ın oğlu Rab İsa tarafından gerçekleştirildiği benimsenmiştir.¹⁴

Konsiller tarafından oluşturulan Hıristiyanlıktaki inanç sistemi İncillerde farklı değerlendirilir. Halkın inandığı ve yaşadığı inançlar İncillerde bulunmaz. Oysa bir dinin esasını, o dinin temelini oluşturan kitaplar belirlemektedir. Buna göre, İlah olmanın özellikleri ile insan olmanın özellikleri farklıdır. İlah her şeye kadir yüce varlıktır. İnsan ise kendisini yaratana muhtaç olan aciz bir yaratıktır. Peygamberler de bu bağlamda değerlendirilir. İnsan olmanın ilk özelliği bir anne tarafından dünyaya geti-

⁶ Matta, 3:17.

⁷ Yuhanna, 1:18, 3:16.

⁸ Matta, 16:16; Markos, 3:11.

⁹ Pavlusun Romalılara Mektubu, 15/16.

¹⁰ İbranilere Mektup, 1:2; 4:14.

¹¹ Bk. Yuhanna I. Mektup, 4:10; Pavlus'tan korintliler'e I. Mektup; 5: 7Rabinson. A.g.e., s. 1095.

¹² Tümer, Küçük, s. 151.

¹³ Aydın, Mehmet, Batı Ve Doğu Hıristiyanlık Tarihine Bakış, s. 126.

¹⁴ Bk. Ahmed Çelebi, II/148-149; Aydın, Teslis Doktrinini ve Hıristiyan İtizalleri, A.Ü.İ.Fak. Der., V, 1982, s. 145.

rilmiş olmasıdır. İlah ise sonradan meydana getirilemez. İncillerde yer alan bilgilere göre İsa, Meryem tarafından dünyaya getirilmiştir. Bu durum İncillerde şöyle zikredilir.

*“İsa Mesih'in doğumu şöyle oldu: Annesi Meryem, Yusuf'la nişanlıydı. Ama birlikte olmalarından önce Meryem'in Kutusal Ruh'tan gebe olduğu anlaşıldı.”*¹⁵

*“Yakup Meryem'in kocası Yusuf'un babasıydı. Meryem'den Mesih diye tanınan İsa doğdu.”*¹⁶

*“Bütün başkâhinleri ve halkın din bilgilerini toplayarak onlara Mesih'in nerede doğacağını sordu.”*¹⁷

İncillerde yer alan bilgilere dikkat edilirse İsa'nın bütün soyuna işaret edilmektedir. Doğmadan önce Hz. Meryem'e bir oğlan çocuğunun olacağı haber verilmiş, doğum zamanı gelince de İsa dünyaya gelmiştir. Dikkat edilirse Hz. Meryem'in hamile kalması ve doğurmasında İsa'nın bir etkinliği olmamıştır. Bunları yapan, İsa'nın dünyaya gelmesini isteyen yüce bir güçtür. Yaratılan ise İsa'dır. Diğer canlıların oluşumundaki süreç Hz. İsa'da da oluşmuştur. Çocukluk, gençlik, olgunluk ve peygamberlik dönemlerini İsa değil, başka bir gücün tayin ettiği anlaşılır. Söz konusu süreç yaratılanların temel özelliğidir. Öte yandan, Hz. İsa bir kral da değildir. Pilatus'un “sen kral mısın?” sorusuna “ben gerçeğe tanıklık etmek için dünyaya geldim gerçekten yana olan benim sesimi işitir” şeklinde cevap vermiştir. Buna göre Hz. İsa kendisinin kral olmadığını, belirli bir görevi yerine getirmek için gönderildiğini ifade etmektedir.

b. İsa'nın Kul ve Peygamber Olması

İlahi dinlerde Tevrat, Zebur ve suhuf gibi kitaplar Yaratıcı tarafından peygamberlere verilmiştir. Yaratıcı kitap göndermiş; Peygamberler de o kitapların içeriğini halkına açıklamıştır. İncil de böyle bir kitaptır. Kitabın sahibi Yüce Allah'dır. Muhatabı ise Hz. İsa'dır. Diğer peygamberlerde olduğu gibi İncil, Hz. İsa'nın peygamber olduğunu kanıtlayan önemli delillerden biridir. Öte yandan İncillerde Yaratıcı ile ilgili şu ifadeler yer verilir: "Dinle ey İsrail! Tanrımız Rabb bir olan Rabdır."¹⁸ "Siz Rab diye çağırılmayın. Zira sizin Rabbiniz birdir."¹⁹ "O gün saat hakkında ne göklerin melekleri; ne de Oğul, yalnız Baba'dan başka kimse bir

¹⁵ Matta, 1: 18

¹⁶ Matta, 1: 16

¹⁷ Matta, 2: 4

¹⁸ Markos, 12:29.

¹⁹ Matta, 23:8.

şey bilmez."²⁰ "İbrahim, İshak ve Yakup'un Allah'ı kendi kulu İsa'yı ta'zim etti"²¹ Bu cümleler Yüce Allah'ın varlığını ve birliğini anlatmakta, Hz. İsa'nın da Yüce Allah'ın bir peygamberi olduğunu açıklamaktadır. Öte yandan Kur'an'ın kabul etmediği çarmıh hadisesinde,²² çok zor durumda kalan Hz. İsa; "*Allah'ım Allah'ım beni niçin terk ettin*"²³ şeklindeki sözleri bir kul olmanın gereği aczini itirafı hatırlatmaktadır.

İncillerde Hz. İsa kendi durumunu şöyle açıklamaktadır.

"Ben İsrail evinin kaybolmuş koyunlarından başkasına gönderilmedim";²⁴ "Baş kahinler ve Ferisiler, onun mesellerini işitince, kendileri için söylediğini anladılar ve onu tutmak istediyseler de halktan korktular. Çünkü onlar İsa'yı peygamber sayarlardı."²⁵

"İşte kulum, O'nu ben seçtim. Gönlümün hoşnut olduğu sevgili Kulum O'dur. Ruhum'u O'nun üzerine koyacağım, O da adaleti uluslara bildirecek."²⁶

"Ama o bana, "Sakın yapma!" dedi, "Ben senin, peygamber kardeşlerin ve bu kitabın sözlerine uyanlar gibi bir Tanrı kuluyum. Tanrı'ya tap!"²⁷

"İsa Yerusolim'e girdiği zaman bütün kent, "Bu kimdir?" diyerek çalkandı. Kalabalıklar, "Bu, Celile'nin Nasıra Kenti'nden Peygamber İsa'dır" diyordu."²⁸

"Size doğrusunu söyleyeyim" diye devam etti İsa, "Hiçbir peygamber kendi memleketinde kabul görmez."²⁹

"Sen de, ey çocuk, Yüceler Yücesi'nin peygamberi diye anlatacağın. Rab'bin yollarını hazırlamak üzere önünden gidecek Ve O'nun halkına, günahlarının başışlanmasıyla kurtulacaklarını bildireceksin."³⁰

²⁰ Matta, 24:36.

²¹ Rasüllerin İşleri, 3:13; 2:22; Hz. İsa'nın kulluğu için bk. Bk. Matta, 1:1; 19:17; Markos, 10:17-18; Yuhana, 17:1-3.

²² Bk. Nisa, 4/157-158.

²³ Matta, 27:46.

²⁴ Matta, 15:24; 10/5-6; Rasüllerin İşleri, 11:2-3.

²⁵ Matta, 21:45-46.

²⁶ Matta. 12: 17-18

²⁷ Vahiy.22: 9

²⁸ Matta.21: 10-11.

²⁹ Luka.4: 24 Krş. Mat.13: 57; Mar.6: 4

³⁰ Luka.1: 76-77

"Ben Rab'bin kuluyum" dedi Meryem, "Bana dediğin gibi olsun." Bundan sonra melek onun yanından ayrıldı."³¹

*"İbrahim'in, İshak'ın ve Yakup'un Tanrısı, atalarımızın Tanrısı, kulu İsa'yı yüceltti. Siz O'nu ele verdiniz. Pilatus O'nu serbest bırakmaya karar verdiği halde, siz O'nu Pilatus'un önünde reddettiniz."*³²

Tanrı, sizleri kötü yollarınızdan döndürüp kutsamak için kulunu ortaya çıkarıp önce size gönderdi."³³

*"Yahudiler'in kurduğu düzenlerden çektiğim sıkıntıların ortasında Rab'be tam bir alçak gönüllülikle, gözyaşları içinde kulluk ettim."*³⁴

*"Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz hem Tanrı'ya, hem de paraya kulluk edemezsiniz"*³⁵

"Yahudiler'in Nikodim adlı bir önderi vardı. Ferisiler'den olan bu adam bir gece İsa'ya gelerek, senin Tanrı'dan gelmiş bir öğretmen olduğunu biliyoruz. Çünkü Tanrı yardımı olmadan kimse senin yaptığın bu mucizeleri yapamaz" dedi."³⁶

Örnek olarak aldığımız metinlerde, İsa'nın İsrail oğullarına gönderildiği, özel olarak seçildiği, Cebrail'in O'na yardım edeceği, peygamberlerin devamı olduğu, bir peygamberin kendi ülkesinde itibar görmeyeceği, insanların mutluluğu için gönderildiği ve Hz. Meryem'in Tanrı'nın kulu olduğu sözleri, Hz. İsa hakkında söylenmesi gerekenleri en veciz şekilde ifade etmektedir. Bu İncil metinleri, Hz. İsa'nın peygamber ve kul olduğuna işaret etmektedir.

Peygamberlerin diğer bir özelliği, kendisinden önce gönderilen peygamberleri tasdik etmesidir. Aynı özellikler Hz. İsa'da da gözlenir. *"Bununla birlikte, sana şunu itiraf edeyim ki, kendilerinin tarikat dedikleri Yol'un bir izleyicisi olarak atalarımızın Tanrısı'na kulluk ediyorum. Kutsal Yasa'da ve peygamberlerin kitaplarında yazılı her şeye inanıyorum."*³⁷

³¹ Luka.1: 38

³² Elçilerin İşleri. 3: 13

³³ Elçilerin İşleri 3: 26

³⁴ Elçilerin İşleri.20: 19

³⁵ Matta, 6:24; Luka, 16/13

³⁶ Yuhanna 3/1-2.

³⁷ Elçilerin İşleri.24: 14

"Kutsal Yasa'yı, ya da, peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim."³⁸

"İşte kulum, O'nu ben seçtim. Gönlümün hoşnut olduğu sevgili Kulum O'dur. Ruhum'u O'nun üzerine koyacağım, O da adaleti uluslara bildirecek."³⁹

Dikkat edilirse, Hz İsa kendisinin kul olduğunu, kitaplarda olan her şeye inandığını, kendisinden önce gönderilen peygamberlerin şeriatlarını kaldırmak için değil tamamlamak için geldiğini ve insanlar arasında yaygın olan haksızlıkları önleyerek adaleti tesis edeceğini açıklamaktadır.

Hız İsa'nın insan olduğunu ortaya koyan başka bir delil şeytan ile olan ilişkisidir. İncillerde, Şeytan Hz. İsa'ya, kendisine secde etmesi karşılığında dünyaya ait malları vereceğini söyler. « (Şeytan) *Yere kapanıp bana taparsan, bütün bunları sana vereceğim» dedi.*⁴⁰ Buna karşılık Hz. İsa şu cevabı verir: *"Çekil şeytan, çünkü: Rab Allah'ına tapınacak ve yalnız O'na kulluk edeceksin diye yazmıştır."*⁴¹ *"O zaman şeytan onu bıraktı ve işte melekler O'na hizmet ediyorlardı."⁴² Şeytanın muhatabı insandır. O, kendisine inanan insanları etkisi altına alabilir. Karşı çıkan ve Yüce Yaratıcı'ya sığınan insanlar üzerinde bir yaptırım olamaz. Nitekim, Allah'a sığınan Hz. İsa bir peygamberin vermesi gereken cevabı, *"Çekil git, Şeytan! Tanrının olan Rab'be tap, yalnız O'na kulluk et"*⁴³ sözleriyle vermiş, Yaratıcı'sına inandığı için kötülüklerden korunmuştur.*

İnsanlık vasıflarından biri acziyettir. Yaratılan aciz demektir. Yaratıcı'nın yardımı olmadan en temel ihtiyaçlarını bile yapamaz. Hz. İsa bunun bilinci içinde kendisine verilen nimetlere şükretmiş,⁴⁴ Rabbi'ne dua etmiş,⁴⁵ duanın kabul olması için inanmanın gereğini vurgulamıştır. *"İmanla dua ederseniz, dilediğiniz her şeyi alırsınız."*⁴⁶ Çaresiz kalınca da, *"Allah'ım Allah'ım beni niçin terk ettin"*⁴⁷ sözleriyle serzenişte bulunmuştur. Kendisini yücelten insanlara şöyle demiştir.

³⁸ Matta.5: 17

³⁹ Matta. 12: 17-18

⁴⁰ Matta, 4:9

⁴¹ Matta,4:10. Krş. Tesniye 6:13

⁴² Matta, 4:11

⁴³ Matta, 4:10

⁴⁴ Matta, 11:25.

⁴⁵ Matta.14: 23

⁴⁶ Matta.21: 22. Krş. Bakara, 2/186

⁴⁷ Matta, 27/46.

"Eğer ben kendimi yüceltirsem, yüceliğim hiçtir. Beni yücelten, 'Tanrımız' diye çağırdığınız Babam'dır."⁴⁸ "Siz O'nu tanımuyorsunuz, ama ben tanıyorum. O'nu tanımadığımı söylersem, sizin gibi yalancı olurum. Ama ben O'nu tanıyor ve sözüne uyuyorum."⁴⁹ "Bana, 'Ya Rab, ya Rab!' diye seslenen herkes göklerin egemenliği'ne girmeyecek. Ancak göklerdeki Babam'ın isteğini yerine getiren girecektir."⁵⁰

İyilik ve en önemli emirlerin neler olduğu sorularına Hz. İsa çok manidar cevaplar vermiştir. "Bana neden iyilik hakkında soru soruyorsun?" "İyi olan yalnız biri var. Yaşama kavuşmak istiyorsan, O'nun buyruklarını yerine getir."⁵¹

"En önemli buyruklar nedir" sorusuna da; "Adam öldürmeyeceksin, zina etmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere tanıklık etmeyeceksin, annene babana saygı göstereceksin" ve 'Komşunu kendin gibi seveceksin."⁵² "Onlardan biri, bir Kutsal Yasa uzmanı, İsa'yı denemek amacıyla O'na şunu sordu: "Öğretmenim, Kutsal Yasa'da en önemli buyruk hangisidir?" İsa ona şu karşılığı verdi: "'Tanrın Rab'bi bütün yüreğinle, bütün canınla ve bütün aklınla seveceksin."⁵³

İlahi dinler Allah sevgisi ve Allah korkusu üzerine kurulur. En çok Allah sevilir ve en çok ondan korkulur. Allah'ı seven ve korkanlar ise, Allah'a gerçek anlamda kul olan insanlardır. Hz. İsa'da kul olmanın en güzel örneği gözlenmektedir.

Peygamberler, Allah'a verdikleri söz gereği, kendisinden sonra gelecek Peygamberi haber verir ve öncekileri de tasdik eder. Hz. Musa, kendisinden sonra gelecek peygambere işarette bulunmuş,⁵⁴ Hz. İsa da Musa'nın şeriatini kabul etmiştir.⁵⁵ Hıristiyanların, Eski Ahid'i kendi kitapları kabul etmeleri bu inancın gereğidir.

Zaman zaman İsa'yı yüceltmek için yanına gelip ayaklarına kapanmak isteyenlere Hz. İsa karşı çıkmıştır.

"Hirodes yanlılarıyla birlikte gönderdikleri kendi öğrencileri İsa'ya gelip, "Öğretmenimiz" dediler, "Senin dürüst biri olduğunu, Tanrı

⁴⁸ Yuhanna.8: 54.

⁴⁹ Yuhanna .8: 55

⁵⁰ Matta.7/ 21

⁵¹ Matta.19/17

⁵² Matta.19/18-19

⁵³ Matta. 22/35-36, 37

⁵⁴ Tesniye.18/ 18

⁵⁵ Elçilerin İşleri.24: 14

*yolunu dürüstçe öğrettiğini, kimseyi kayırmadığını biliyoruz. Çünkü insanlar arasında ayırım yapmazsın.*⁵⁶

*"Ona tapınmak üzere ayaklarına kapandım. Ama o, "Sakın yapma!" dedi. "Ben de senin ve İsa'ya tanıklığını sürdüren kardeşlerin gibi bir Tanrı kuluyum. Tanrı'ya tap! Çünkü İsa'ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür."*⁵⁷ İncillerdeki bu ifadeler yaratılan birine değil, Tanrı'ya tapmanın önemine işaret etmektedir.

Ahiretle ilgili sorulara Hz. İsa şu cevabı vermiştir. "O günü ve saati, ne gökteki melekler, ne de Oğul bilir; Baba'dan başka kimse bilmez."⁵⁸ Hz. İsa'nın kıyametin kopmasını Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceğini ifade etmesi kul olmanın delilini oluştururken, her şeyi bilmeye kadir olanın Allah olduğunu göstermektedir.⁵⁹

İncillerin çeşitli bölümlerinden aldığımız yukarıdaki metinlerde görüldüğü gibi Hz. İsa hakkında iki önemli nokta ortaya çıkmaktadır: Birincisi; Daha önce gönderilen peygamberlerin vasıflarına Hz. İsa'nın sahip olmasıdır. Buna göre Hz. İsa peygamber ve insandır. Peygamber olduğunun en önemli delili, kendisine vahiy verilmiş olmasıdır. İkincisi; insan olmanın gereği bilgisi sınırlıdır ve Yaticı'ya karşı âcizdir. Öte yandan Hz. İsa'nın ilah olduğuna dair ileri sürülen iddialar, günümüzdeki İncillerin verdiği bilgilerle uyuşmamaktadır. İncil, Hz. İsa'nın peygamberliğini pekiştirmek için verilmiştir. Kitabın sahibi Tanrı'dır.

B. KUR'AN'DA PEYGAMBER İNANCI

İslam' da Peygamber inancı, Ehl-i Kitabın peygamber anlayışından farklıdır. Kur'an'a göre, peygamber ne kral,⁶⁰ ne günah işleyen bir insan,⁶¹ ne de Allah'ın oğludur.⁶² Peygamberler insandır ve Allah'ın elçisidir. Peygamberin insan olmasının iki ayırıcı özelliği bulunur. 1) Yaratıcıya muhtaç olması. 2) Düşünmesi, konuşması ve karşılıklı ilişki içine girmesi ve eceli gelince ölmesi.

⁵⁶ Matta.22/ 16

⁵⁷ Vahiy.19/ 10

⁵⁸ Matta.24/36

⁵⁹ Bk. Muhammad Takıyyüddin, İsa'nın İlah Olduğuna ve İlahlıkla İlgisinin Olmadığına Dair İncillerden Kesin Deliller ter. Osman Cilacı, Diyanet Dergisi, c.XVI, sayı 2; Sayfa. 101-116

⁶⁰ Yahudi inancına göre Hz. Davud kraldır. Bk. II. Samuel, 2:4; 6/12,16; 7: 18.

⁶¹ Bk. II. Samuel, 11:2-5. Krş. Mümtehine, 60/4-6; Kalem, 68/4.

⁶² Bk Tevbe, 9/30. Krş. Matta, 3:17. Markos, 1:1; Luka, 3:22; Yuhanna, 1:34.

1. İhtiyaç sahibi olması.

Yaratılan, kendisini yaratana muhtaçtır ve ihtiyaçlarını O'nun yardımıyla karşılayabilir.⁶³ Buna göre, yaratılan bir insanda bulunan hasletlerin başında yeme, içme, zaruri ihtiyaçlarını giderme, uyuma, evlenme, çocuk sahibi olma gereksinimleri bulunur. Onlarda tıpkı diğer insanlar gibi doğar, büyür ve zamanı gelince ölürlür. Nitekim Hz. İsa da, doğumunun mucizevî bir biçimde gerçekleşmesinin dışında bir anneden dünyaya gelmiş, çocukluk, gençlik, olgunluk dönemi geçirmiş, yemek yemiş, su içmiş, yaşadığı dönemde ve kendisinden sonra gelecek nesillere örnek teşkil eden bir hayat geçirmiştir. Bu özelliklere bakıldığında Hz. İsa'nın diğer insanlardan farkı olmadığı görülür.

2. Düşünmesi, konuşması, ilişkilerde bulunması ve ölmesi.

İnsan olmanın ikinci özelliği düşünmektir. İnsan düşünen bir varlıktır. Yapacağı işleri düşünüp, geçmişten ders alır ve geleceğini ona göre tanzim eder. İnsanlık gereği düşüncelerinde isabet veya yanılma olabilir. Dikkat edilirse düşünme ile ilgili hasletlerin hepsi Hz. İsa'da mevcuttur. Öte yandan meleklerden farklı olarak bir insan gibi dünyaya gelmiş ve kendisine vahiy verilmiştir. Luka İncil'inde şu ifadeye yer verilir. "Onlar oradayken, Meryem'in doğurma vakti geldi ve ilk oğlunu doğurdu. O'nu kumdağa sarıp bir yemliğe yatırdı. Çünkü handa yer yoktu."⁶⁴ Hz. İsa bir peygamberin görev bilinci içinde halkını eğitmek için gerekli olanları yapmıştır. Karşısına çıkan değişik insan gruplarını ikna etmek için Allah'ın izni ölçüsünde mucizeler göstermiştir. Mucize ve kitap bir peygamberin, peygamber olduğunun delilleridir. Kur'an'ın haber verdiği Peygamberlerin değişik mucizeleri olmuştur. Hz. İsa da bunlardan biridir. Hz. Adem ilk insan olması münasebetiyle babasız dünyaya gelmiş, hiç kimse Hz. Adem'e bir baba aramamıştır. Hz. İsa da babasız dünyaya gelmiş, bu durum yaratılış itibarıyla Hz. Adem'e benzetilmiştir.⁶⁵ Hz. İsa'nın peygamberliğini pekiştirmek için kendisine verilen İncil ayetlerini tebliğ ettiği ve kalbine ilham edilen vahyi kendi sözleriyle ifade ettiği bilinmektedir. Havarilerle yaptığı toplantılarda ve gittiği yerlerde getirdiği dini tebliğ etmiş,⁶⁶ Tanrı'nın övülmesini istemiş,⁶⁷ halk da O'nu, bir peygamber olarak karşılamıştır.⁶⁸ Özellikle kendisine veri-

⁶³ Bk. Âl-i İmran, 3/26-27.

⁶⁴ Luka, 2:6-7.

⁶⁵ Bk. Âl-i İmran, 3/59.

⁶⁶ Matta, 13:54

⁶⁷ Luka.19: 37

⁶⁸ Yuhanna 3:1-2

len mucizeler gereği hasta olanları tedavi etmiş,⁶⁹ yemiş, içmiş ve kendisi gibi konuşan insanlara Tanrı'yı tanıtmıştır.⁷⁰ Dünyadan ayrılmasıyla, şahsiyetiyle ilgili farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Yüce Allah, Hz. İsa ve annesiyle ilgili ileri sürülen inançların Hz. İsa'ya verilen İncil'e uymadığını ileri sürerek, işin doğrusunu Kur'an'da haber vermiştir. 71

İslâm akidesine göre, peygamberlerin bir takım sıfatları bulunur. Bunlar, Kur'an-ı Kerim'de açık olarak zikredilmese de, bazıları'nın delillerini bulmak mümkündür. Söz konusu sıfatlar: **a) İsmet;** (hatadan korunması) Kur'an-ı Kerim'de önceki Peygamberler arasında Hz. İsa zikredildikten sonra Hz. Muhammed'e, "*Onlar, Allah'ın hidâyet ettiği kimselerdir. Sen de onların yolundan yürü,*"⁷² buyurmaktadır. Dolayısıyla, Peygamberler her konuda örnek insanlardır. Hz. İsa seçkin ahlak sahibi olması sebebiyle, Hz. Muhammed'e örnek gösterilmiştir. **b) Sıdk;** (Doğruluk) Kur'an'da Hz. İsa için, dünya ve ahirette yüz akı⁷³ olduğu bildirilmiştir. İncillerde de "*Küçük işte güvenilir olan kişi, büyük işte de güvenilir olur. Küçük işte dürüst olmayan, büyük işte de dürüst olmaz.*"⁷⁴ denilerek, Hz. İsa'nın güvenilir ve emin birisi olduğuna işaret edilmiştir. **c) Emanet;** (Her konuda güvenilir olma) Peygamberler emin kişilerdir. Hz. İsa yaşadığı sürece birine kötülük veya hile yaptığı olmamış, tam aksine her zaman haklının yanında yer almıştır. **d) Tebliğ,** (Elçilik görevini eksiksiz yerine getirme) Her peygamber Yüce Allah'tan almış olduğu emirleri ümmetine bildirmek zorundadır. Hiçbir peygamberin aksini yapması düşünlmez. İncillerde tebliğ görevinin yapıldığı şu sözlerle haber verilir. "*Sebt günü olunca İsa havrada öğretmeye başladı. Söylediklerini işiten birçok kişi şaşır kaldı. "Bu adam bunları nereden öğrendi?" diye soruyorlardı. "Kendisine verilen bu bilgelik nedir? Nasıl böyle mucizeler yapabiliyor?"*"⁷⁵ **e) Fetanet;** (Son derece zeki ve akıllı) Peygamberlerin özelliklerinden bir diğeri de akıllı ve zeki olmalarıdır. Kur'an-ı Kerim'de birçok peygamberin kıssalarından örnekler verilerek, onların mücadeleleri anlatılır.⁷⁶ Bu mücadeleler anlatılırken peygamberlerin zeki, çalışkan, ferasetli, kabiliyetli olmaları gibi güzel hasletleri belirtilmiş, onlarda noksanlık meydana getiren vasıfların olmadığı

⁶⁹ Yuhanna, 6: 2

⁷⁰ Luka.19: 37

⁷¹ Mâide, 5/116-117.

⁷² En'am, 6/90.

⁷³ Âl-i İmran, 3/45 Krş Matta, 10:41

⁷⁴ Luka,16: 10

⁷⁵ Markos 6: 2

⁷⁶ Bkz.Enbiyâ 21/51-84.

vurgulanmıştır. Aynı vasıflar Hz. İsa'da da gözlenmiş, O'nun tebliği ve mucizeleri hayretle dinlenmiş ve izlenmiştir. Tarihi seyr içinde dini inkar edenlerin dışında peygamberlere deli diyen olmamıştır. İslâm akaidinde yer alan yukarıdaki sıfatlar bütün peygamberler için geçerlidir. Hz. İsa ile ilgili ileri sürülen oğulluk ve ilahlık iddialarının Hz. İsa zamanında olmadığı ileri sürülür.⁷⁷

İslâm'a göre Hz. İsa bir peygamber ve insandır. Diğer insanlardan farkı, O'na vahiy verilmesidir. Beşer olması yönüyle diğer insanlarla aynı özellikleri taşır. Doğmuş, büyümüş, belirli bir süre yaşamış ve çoğunluğun kabul ettiği görüşe göre semaya yükseltilmiş, kıyamet kopmadan önce ölümü tadaçaktır. Yüce Yaratıcı kulların mutluluğu için, kendileri gibi bir beşeri peygamber olarak göndermiş, Hz. İsa da, verilen görevi yerine getirmiş, insanlara en güzel şekilde örnek olmuş, İsrail Oğullarının yanlışlarını düzelterek, Hz. Musa'nın getirdiklerine sahip çıkmıştır.⁷⁸ Yüce Allah Hz. İsa'yı Kur'an'da övmekte, insanlığa ibret olarak babasız dünyaya getirdiğini, büyüdüğünde de İsrail Oğullarına peygamber olarak gönderdiğini belirtmekte, hakkındaki iftiraları uydurma olarak nitelemektedir. Konuyla ilgili ayetler, Hz. İsa'nın doğumu, peygamberliği ve insan oluşu, Hz. Muhammed'i haber verşi şeklinde sıralanmaktadır.

a. Hz. İsa'nın doğumu

İslâm ve İncillere göre Hz. İsa babasız olarak dünyaya gelmiştir. Hz. Meryem'e çocuğu olacağı bildirildiğinde, kendisine erkek dokunmayan bir kadının nasıl çocuğu olabilir?⁷⁹ diye itirazda bulunmuş, bunun üzerine Yüce Allah; *"Allah dilediğini böyle yaratır. Bir şeyin olmasını isterse o'na "Ol" der, O da olur."*⁸⁰ şeklinde mukabelede bulunmuştur. Hz. Meryem'in hamile kalışı şu ayette ifade edilir:

*"İffetini korumuş İmren kızı Meryem de bir misaldir. O'na ruhumuzdan üfleştik..."*⁸¹ Bu ve benzeri ayetleri yorumlayan müfessirler, her doğan canlı için bir yakın, bir de uzak sebebin bulunduğunu, yakın sebebin "Meni" uzak sebebin ise "kün" emri olduğunu belirtmektedirler.⁸² Kur'an-ı Kerim'de Hz. Meryem'in iffetli,⁸³ Hz. İsa'nın hürmetkar

⁷⁷ Ahmed Çelebi, Mesihîyye, II/138.

⁷⁸ Bk. Âl-i İmran, 3/50.

⁷⁹ Bk. Âl-i İmran, 3/45-46. Krş. Matta, 1:18-21;24-25.

⁸⁰ Âl-i İmran, 3/47; Meryem, 19/19-21.

⁸¹ Tahrim, 66/12; Enbiya, 21/91; Ruh: Cibril; vahiy; kuvvet, anlamlarına gelir. bk. Ahmed Çelebi, Mesihîyye, II/43-47.

⁸² Bk. Âlûsî, Tefsir, III/160; Tümer, Günay, Hristiyan ve İslam Dininde Meryem. s. 168.

⁸³ Tahrim, 66/12; Enbiyâ, 21/91.

olduğu belirtilirken doğum hadisesine geniş yer verilmektedir.⁸⁴ Bu olayı ilk insan Hz. Adem'in yaratılışına benzeten Yüce Allah; bunun kendisi için çok kolay olduğunu belirtmektedir.⁸⁵

Hız. İsa'ya verilen mucizeler arasında çamurdan kuş yapması da vardır. O yaptığı kuşa üflemiş, kuş da uçup gitmiştir.⁸⁶ Yaratılış itibarıyla kuşlarda da erkeklik ve dişilik söz konusudur. Yaratıcı'nın Cebrail aracılığıyla "Ruh" u üflemesi ne ise, Hız. İsa'nın da Allah'ın izniyle kuşa üflemesi aynıdır. Fakat hiçbir Hıristiyan alimi, Hız. İsa'ya kuşların babası dememiştir. Çünkü böyle bir inancın daha önce olduğu bilinmemektedir. Oysa düşünen bir kimse, Cebrail'in Meryem'e üflemesi ile, Hız. İsa'nın kuşlara üflemesinin aynı olduğunu anlar. Zira ikisinde de canlının oluşumundaki ilâhî tecelli birdir.

b. İnsan ve Peygamber Oluşu

İslam dininin verilerine göre, Hız. İsa Allah'ın kulu ve peygamberidir. *"Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Ve (nitekim) İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, esbâta (torunlara), İsa'ya, Eyyüb'e, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebûr'u verdik."*⁸⁷

*"Ey ehl-i kitap! Dininizde aşırı gitmeyin ve Allah hakkında, gerçekten başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesîh, ancak Allah'ın resûlüdür..."*⁸⁸

*"Meryem oğlu Mesîh sadece bir peygamberdir. Ondan önce de (birçok) resûller gelip geçmiştir. Anası da çok doğru bir kadındır. Her ikisi de yemek yerlerdi. Bak, onlara delilleri nasıl açıklıyoruz, sonra bak nasıl (haktan) yüz çeviriyorlar."*⁸⁹

Kur'an-ı Kerim'de, Hız. İsa'ya İncil verildiği,⁹⁰ Tevrat'ı tasdik ettiği⁹¹ İsrail Oğullarına gönderildiği,⁹² ifade edilir. Yüce Allah Hız. İsa'ya İsrail Oğullarına şu mesajı vermesini emretmiştir.

⁸⁴ Bk. Meryem, 19/17-35.

⁸⁵ Bk. Âl-i İmran, 3/59.

⁸⁶ Bk. Mâide, 5/110.

⁸⁷ Nisa, 4/163

⁸⁸ Nisa, 4/171

⁸⁹ Maide, 5/75. Krş. En'am, 6/85, Hadid, 57/27; Mâide, 5/46, 110, 113, 114.

⁹⁰ Âl-i İmran, 3/48, Mâide, 5/46; Hadid, 57/27.

⁹¹ Mâide, 5/46.

⁹² Âl-i İmran, 3/49

"De ki ben gerçekten Allah'ın kuluyum. Bana kitap verdi ve beni peygamber yaptı..."⁹³ "Beni her nerede olursam mübarek kıldı. Hayatta bulunduğum müddet bana namazı ve zekatı emretti."⁹⁴ "Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Ona kulluk edin zira doğru yol budur"⁹⁵

"O, kendisine nimet verdiğimiz ve İsrail Oğullarına örnek kıldığımız bir kuldur."⁹⁶ "Ey kitap ehli! dininizde taşkınlık etmeyin. Allah hakkında gerçeği söyleyin. Meryem oğlu İsa Mesih, Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve ondan bir "ruhdur."⁹⁷

Ayetlerin anlamlarında da gözlendiği gibi, Hz. İsa'nın bir peygamber ve insan olduğu belirtilmektedir. O, bir peygamber ve insanın yapılması gerekenleri yapmış, insan olmanın gereği olarak zaman zaman sıkıntıya düşmüştür.

c. Hz. İsa'nın Hz. Muhammed'i haber verışı

Yüce Allah, Hz. İsa'ya İncil'in verildiğini bildirmesine rağmen,⁹⁸ Hz. İsa'dan sonra İnciller çoğalmıştır. Durum böyle olmakla birlikte, zamanımızda mevcut olan İncillerde Hz. Peygamberin geleceğine dair haberleri bulmamız mümkündür. Kur'an'da da bunlardan bazılarına işaret edilir.⁹⁹ *"Meryem oğlu İsa da Ey İsrail oğulları ben size Allah'ın elçisiyim. Benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed ismindeki bir peygamberi müjdeleyici olarak geldim" demişti.*¹⁰⁰ Yüce Allah İncil'deki Hz. Peygamberin vasıflarını, ümmi olması, iyiliği emretmesi, kötülüğü yasaklaması, temiz şeyleri helal kılması, zararlı şeyleri yasaklaması ve ağır yükleri hafifletmesi olarak zikreder.¹⁰¹ Zamanımızda mevcut olan İncillerde Hz. Peygamberin geleceği ile ilgili şu bilgiler bulunur:

"Eğer beni seviyorsanız emirlerimi tutarsınız. Ben de babaya yalvaracağım. O size başka tesellici, hakikat ruhunu gönderecektir. Ta ki daima sizinle beraber olsun. O'nu dünya kabul edemez. Çünkü O'nu bilmez ve göremez. Siz

⁹³ Meryem, 19/30-31.

⁹⁴ Meryem, 19/31.

⁹⁵ Zuhruf, 43/64.

⁹⁶ Zuhruf, 43/59.

⁹⁷ Nisâ 4/171.

⁹⁸ Bk. Âl-i İmrân, 3/3.

⁹⁹ Bk. Ahzab 33/7; Maide 5/14.

¹⁰⁰ Saff 61/6.

¹⁰¹ Bk. Araf 7/157.

O'nu bilirsiniz. Çünkü yanınızda duruyor ve içinizde olacaktır... Yanınızda dururken size bu sözleri söyledim. Fakat ismimde babanın göndereceği tesellici Ruhu'l-Kudüs, O size her şeyi öğretecek ve size söylediğim her şeyi aklınıza getirecek."¹⁰²

"Artık sizinle çok şeyler konuşmayacağım. Çünkü bu dünyanın reisi geliyor. Bende O'nun hiç bir şeyi yoktur. Fakat dünya bilsin ki ben babayı severim ve baba bana nasıl emir verdiyse öyle hareket ederim"¹⁰³

"Babadan size gönderilecek tesellici, babadan çıkan hakikat ruhu geldiği zaman, benim için şahadet edecektir."¹⁰⁴

"Ve size bu sözleri başlangıçta söyledim. Çünkü sizinle beraberdim. Şimdi ise beni gönderene gidiyorum. Sizden kimse bana nereye gidiyorsun? diye sormuyor. Fakat size bu şeyleri söylediğim için yüreğinizi keder kapladı. Bununla beraber ben size hakikati söylüyorum. Benim gitmem sizin için hayırlıdır. Çünkü gitmez isem tesellici gelmez. Gidersen size O'nu gönderirim... Size söyleyecek çok şeylerim var. Fakat, şimdi dayanamazsınız. O hakikat ruhu geldiği zaman size her hakikate yol gösterecek, zira kendiliğinden söylemeyecektir... O beni ta'ziz edecektir.. Çünkü o benimkinden alacak ve size bildirecektir."¹⁰⁵

Hız. İsa, kendisine inananların Allah'ın emirlerini yerine getirmemeleri durumunda, dünyada verilen nimetlerin kendilerinden alınacağını "Allah'ın melekütü sizden alınacak ve onun meyvelerini yetiştirecek bir millete verilecektir."¹⁰⁶ sözleriyle haber vermiştir. Yaratıcı da bu ifadenin Tevrat, Zebur ve Kur'an'da da yer aldığını ifade etmiştir.¹⁰⁷

Zamanımızda mevcut olan İncillerin İngilizce'sinde ve Türkçe'sinde Paraklit kelimesi yerine "Counselor" kelimesi yazılmış, söz konusu kelimenin danışman, elçi, müşavir anlamlarına geldiği görülmüştür.¹⁰⁸ Bu bilgilere ilaveten, Hıristiyan alemleri tarafından kabul

¹⁰² Yuhanna 14:26-27; 14:15-16.

¹⁰³ Yuhanna 14/29-31.

¹⁰⁴ Yu.14: 26 Bk. James Rabson, *Does The Bible Speak Of Muhammad*, The MW, 25 1935, p.23.

¹⁰⁵ Yuhanna 16:1-14; Geniş bilgi için bk. Rabson, a.g.e., p.24.

¹⁰⁶ Matta. 21:43, Bk. Rabson, a.g.e., p. 20-21.

¹⁰⁷ Bk. Âl-i İmrân 3/110.

¹⁰⁸ Bk. Longman, *Dictionary Of Comtemporary*, English, p. 250.

görmeyen Barnabas İncili'nde, Hz. İsa'dan sonra gelecek peygambere işaret edilmektedir.¹⁰⁹

"Allah dedi: Bekle Muhammed; çünkü senin uğruna cenneti, dünyayı ve mahlûkatı yaratacağım. İçlerinden seni elçi olarak göndereceğim. Öyle ki kim seni kabul ederse yücelecek, kim seni inkâr ederse lanetlenektir. Seni göndereceğim zaman, kurtuluş elçisi olarak göndereceğim. Senin sözün gerçek olacak. O kadar ki gök ve yer düşecek ve senin dinin düşmeyecek. Muhammed O'nun meşhur adıdır."¹¹⁰

İncillerdeki haberler, Hz. İsa'dan sonra bir peygamberin geleceğini hatırlatmaktadır.

C. KARŞILAŞTIRMA

Yüce Allah, Hz. İsa da dahil bütün peygamberlere aynı şeyleri emrettiğini ifade etmektedir.¹¹¹ İslam alimleri de, Hz. Nuh'dan itibaren bütün Peygamberlere verilen şeriatın Hz. İsa ve Muhammed'e de verildiğini ve o dinleri getiren İsa, Musa, Davud ve İbrahim gibi peygamberleri tasdik etmenin zaruretine inanırlar.¹¹² İlahi dinlerin temeli "bir Allah" inancına dayanır. Allah inancını insanlara tanıtanlar Peygamberlerdir. İnciller de peygamberlere inanılmasını istemektedir. Hz. İsa, peygamberlerin sözlerini yok etmek için değil, tamamlamak üzere geldiğini söylemektedir.¹¹³ Kendisinden önceki peygamberlere ve onlara verilenlere inandığını şu cümlelerle ifade eder: *"Bununla birlikte, sana şunu itiraf edeyim ki, kendilerinin tarikat dedikleri Yol'un bir izleyicisi olarak atalarımızın Tanrısı'na kulluk ediyorum. Kutsal Yasa'da ve peygamberlerin kitaplarında yazılı her şeye inanıyorum."*¹¹⁴ Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de, Hz. İsa'nın sözlerinin doğruluğunu tasdik ederek bütün peygamberlere ve onlara verilenlere inanılmasını, onlar arasında bir ayırımın yapılmamasını istemektedir.¹¹⁵ Hz. İsa'nın kendisinden önceki ilahi dinleri, İslam'ın da Hz. İsa'nın getirdiklerini kabul etmesi aynı kaynaktan geldiğini göstermektedir. Bu ayetler, Hz. İsa'nın bir insan ve peygamber olduğunu göstermektedir.

¹⁰⁹ Bk. The Gosbel Of Barnabas, No.97, p.123; No. 72, s. 90-91

¹¹⁰ Lansdale And Cavra Ragg, *The Gospel Of Barnabas*, Karaci, no, 97, s. 123.

¹¹¹ Şura, 42/13; Nisa, 4/163.

¹¹² Bk. Zamahşeri, Keşşaf, III/399-400.

¹¹³ Matta 5:17.

¹¹⁴ Elçilerin İşleri.24: 14

¹¹⁵ Bakara, 2/135-137; 285; Âl-i İmran, 3/85; Nisa, 4/150-152

Peygamberleri insanlardan ayıran özellik onlara vahiy verilmesidir. Luka İncilinde şu cümlelere yer verilir. “*Melek ona şöyle karşılık verdi: "Ben Tanrı'nın huzurunda duran Cebrail'im. Seninle konuşmak ve bu müjdeyi sana bildirmek için gönderildim.*”¹¹⁶ Hz. İsa'ya verilen İncil'in diğer adı Müjdedir. Kur'an-ı Kerim'de yer alan ifadeler ise Meleklerin Hz. Meryem'e hitaben Hz. İsa hakkında; “*Allah O'na kitabı, Hikmeti, Tevrat'ı ve İncil'i öğretecek*”¹¹⁷ dediklerini belirtirken İncil'le birlikte “*Kitap*” zikredilip O'na okumanın öğretileceği belirtilmiş olur. Kur'an-ı Kerim'de zikredilen yukarıdaki ifadelerle birlikte, İncil'in müjde, talim ve haber anlamlarına da geldiği bilinmektedir.¹¹⁸ Öte yandan, İncillerin konuyla ilgili ifadelerini Kur'an şöyle haber verir:

*“İsa açık-seçik kanıtlarla geldiğinde şöyle demişti: "Ben size hikmet getirdim ve tartışıp durduğunuz şeylerin bir kısmını size açıklayayım diye geldim. O halde, Allah'tan sakının ve bana itaat edin!”*¹¹⁹

Hz. İsa annesinin kucığında bir mucize olarak konuştuğunda; “*...Ben Allah'ın kuluuyum. O bana kitabı verdi ve beni peygamber yaptı*”¹²⁰ dediğini Yüce Allah Hz. İsa'nın diliyle haber verir:

İlahi dinlerde insan-şeytan ilişkisi önemli bir yeri oluşturur. Yaratıcı'nın emirlerine karşı gelen şeytan, ilk olarak insanların atası Hz Adem ve eşini yanıltmış, daha sonra da evlatlarını doğru yoldan çıkaracağını ilan etmiştir. Kur'an Şeytan'ın düşüncelerini şu ifadelerle haber vermektedir:

“Onları mutlaka saptıracağım. Onları ümitlere düşürüp olmayacak kuruntularla aldatacağım ve onlara emredeceğim de davalarının kulaklarını yaracaklar. Onlara emredeceğim de Allah'ın yarattığını değiştirecekler!” Kim Allah'ı bırakıp şeytanı dost edinirse açık bir ziyana uğramıştır.”¹²¹
*“(Şeytan) onlara söz verir, ümit verir, fakat şeytan'ın onlara va'di aldatmaktan başka bir şey değildir.”*¹²²

Matta İncili, İsa-şeytan diyaloguna önemli yer verir. Buna göre şeytan, İsa'yı tapınağın tepesine çıkarıp; “tanrının oğlu isen kendini aşağı at.

¹¹⁶ Luka.1:19

¹¹⁷ Âl-i İmrân 3/48.

¹¹⁸ Tümer, Küçük, a.g.e., s. 152; Bkz. Şeyh Rahmetullah, I/55; Hamidullah, Kur'an-ı Kerim Tarihi, s. 17; Ahmet Çelebi, Mukaranatü'l-Edyân, (el-Mesihîyye) Mısır 1984, II/204.

¹¹⁹ Zuhruf, 43/63

¹²⁰ Meryem 19/30.

¹²¹ Nisâ, 4/119.

¹²² Nisa 4/120.

Tanrı senin için meleklere emredip onlar seni ellerinin üzerinde taşıyacaklar.” Hz. İsa Şeytanın bu teklifini geri çevirir. Daha sonra Şeytan İsa’dan kendisine secde etmesini ister. «Yere kapanıp bana taparsan, bütün bunları sana vereceğim der.»¹²³ Bunun üzerine Hz. İsa Allah sevgisini dünya sevgisi üzerinde tutarak; “Çekil şeytan, çünkü: Rab Allah’ına tapınacak ve yalnız O’na kulluk edeceksin diye yazmıştır”¹²⁴ şeklinde cevap verir.

Şeytan Allah’ın değil insanların düşmanıdır. Yaratıcıya yapabileceği bir şey yoktur. O da bir kuldur. Allah’ın emirlerine karşı geldiği için kovulmuştur. Kıyamete kadar kötülüklerini yapmaya çalışacaktır. Şeytan, Hz. İsa’nın kul olması vesilesiyle O’nu Allah’ın emirlerinden uzaklaştırmak istemiş, peygamber olduğu ve Allah’ın emirlerini yerine getirdiği için bir kötülük yapamamıştır. İsa ve şeytan ilişkisi, Hz. İsa’nın insan olduğunun delilleridir. İncillerde şeytanla ilgili elliye yakın ayet bulunur. Örnek olarak aldığımız İncil metinlerinde görüldüğü gibi, Hz. İsa Yaratıcı’dan başkasına secde edilemeyeceğini bildirmiş, diğer ayette de şeytanın etkisinin insana olabileceği hatırlatılmıştır. Öte yandan benzer bilgiler Kur’an’da da yer almaktadır. Yüce Allah, şeytanın kendisine inanmayan insanlara etkili olabileceğini ifade etmiştir.

“..Kullarımızın üzerinde senin bir yaptırım gücün olamaz. Ancak sana uyan sapıklar bunun dışındadır.”¹²⁵ “Halbuki şeytanın onlar üzerinde hiçbir yaptırımı yoktu. Ancak ahirete inananı, şüphe içinde kalandan ayırt edip bilelim diye (ona bu fırsatı verdik). Rabb’in gerçekten her şeyi koruyandır.”¹²⁶

“Şurası muhakkak ki, benim (ihlâslı) kullarım üzerinde senin hiçbir yaptırım gücün olmayacaktır. (Onları) koruyucu olarak Rabb’in yeter.”¹²⁷

Allah’a kul olan ve O’na sığınan insana şeytanın bir yaptırımının olamayacağı anlaşılmaktadır. Ahirette şeytanın saptırdığı insanlarla şeytan yüzleştirildiğinde o şöyle diyecektir: “Bizim sizin üzerinizde bir yaptırım gücümüz yoktu; bilakis azmış bir milletiniz.”¹²⁸ Şeytan, Hz. İsa’ya bir insan olması münasebetiyle yaklaşmış, fakat başarısız olmuştur. Buna göre şeytan ve neslinin etkisinin Allah’a değişik vesilelerle şirk koşan ve gereği gibi sığınmayan kişilerde olacağı anlaşılır. Hz. A-

¹²³ Matta, 4:9

¹²⁴ Matta, 4/10

¹²⁵ Hıcr, 15/42.

¹²⁶ Sebe, 34/21

¹²⁷ İsra 17/65.

¹²⁸ Sâffat, 37/30.

dem'in duasında görüldüğü gibi,¹²⁹ şeytanın etkisinde kalarak yanılan bir müslümanın tevbe etmesiyle şeytanın yaptıkları boşa çıkmış olur.

İnsanın bilgisi sınırlıdır. Peygamberler de kendilerine bildirilenleri bilebilirler. Hz. İsa'ya kıyametle ilgili soru sorulduğunda şu cevabı vermiştir: "O günü ve saati, ne gökteki melekler, ne de Oğul bilir; Baba'dan başka kimse bilmez."¹³⁰ Kur'an-ı Kerim'de bu durum şöyle ifade edilir: "*Kıyamet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez. Şüphesiz Allah, her şeyi bilendir, her şeyden haberdardır.*"¹³¹

Sonuç olarak, İnciller ve Kur'an'da yer alan bilgilere göre Hz. İsa da diğer insanlar gibi bir anne tarafından dünyaya getirilmiş ve bir insan gibi yaşamıştır. Diğer insanlardan farklı olarak kendisine vahiy verilmiştir. Geçmiş ve gelecekle ilgili bilgilerinin sınırlı oluşu, dünyada çeşitli sıkıntıları çekmesi, yemesi, içmesi ve nihayet Allah'a kavuşması Allah'ın kulu ve Peygamberi olduğunu göstermektedir. O kendisini şöyle tanıtır.

*"Eğer ben kendimi yüceltirsem, yüceliğim hiçtir. Beni yücelten, 'Tanrımız' diye çağırdığınız Babam'dır."*¹³² *"Bana, 'Ya Rab, ya Rab!' diye seslenen herkes göklerin egemenliği'ne girmeyecek. Ancak göklerdeki Babam'ın isteğini yerine getiren girecektir."*¹³³

İyilikle ilgili sorulara; *Bana neden iyilik hakkında soru soruyorsun?" "İyi olan yalnız biri var. Yaşama kavuşmak istiyorsan, O'nun buyruklarını yerine getir."*¹³⁴ cevabını verir.

"En önemli buyruklar nedir" sorusuna da; *"Adam öldürmeyeceksin, zina etmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere tanıklık etmeyeceksin, annene babana saygı göstereceksin" ve 'Komşunu kendin gibi seveceksin.'"*¹³⁵

şeklinde cevap vermiştir. Matta İncilindeki bu bilgiler En'am Suresi'nde benzer olarak zikredilmektedir.¹³⁶ Hz. İsa'yı denemek isteyen bir Yahudi âlimi O'na şöyle soru sorar. "*Öğretmenim, Kutsal*

¹²⁹ Bk. Bakara, 2/37.

¹³⁰ Matta.24:36

¹³¹ Bk. Lokman, 31/34.

¹³² Yuhanna , 8: 54.

¹³³ Matta.7/ 21

¹³⁴ Matta.19/17

¹³⁵ Matta.19/18-19.

¹³⁶ Krş En'am, 6/151-152.

Yasa'da en önemli buyruk hangisidir?" İsa ona şu karşılığı verdi: "Tanrın Rab'bi bütün yüreğinle, bütün canınla ve bütün aklınla seveceksin."¹³⁷ "ve Buna benzeyen ikincisi şudur. Komşunu kendin gibi seveceksin Bütün şariat ve Peygamberler bu iki emre bağlıdır."¹³⁸ İncillerdeki bu emirler, İslam'ın getirdiği hükümlerle aynıdır.¹³⁹ Hz. İsa'nın; "Allah'ı her şeyin üzerinde seveceksin, kurtulmak istiyorsan Tanrı'nın emirlerini yerine getireceksin, yücelik tanrının yücelttiğidir." sözleri, Hıristiyan âlimlerinin kendisi hakkında ileri sürdükleri yanlış düşüncelere güzel bir cevaptır. İnciller ve Kur'an'a göre Hz. İsa bir insan olarak dünyaya gelmiş, peygamber ve kul olarak Rabbinin emirlerine uymuştur. Hıristiyanların inandığı dört İncil ve Kur'an, Hz. İsa hakkında olması gereken inancı net bir şekilde ortaya koymaktadır. Farklı inanç ve görüşler, İnciller ve Kur'an-ı Kerim'in haberleriyle uyuşmamaktadır.

¹³⁷ Matta. 22/35-36, 37. Krş. Tensiyeye. 6:5

¹³⁸ Matta, 22:39-40. Krş. Levililer 19:18.

¹³⁹ Bk. Bakara 2/165; En'am, 6/151-152.

BİBLİYOGRAFYA

- Abdülbaki**, Muhamed Fuad,
el-Mu'cemu'l-Müfehres li Elfâzı'l-Kur'an-il Kerim, Beyrut ts.
- Aisha**, Begum Bavany, W. AGF.
İslam The Religion Of All Prophets, Karaci 1988.
The Gosbel Of Barnabas, Kareçi ts.
- Ahmed** Çelebi,
Mukaranatü'l-Edyân, I-IV (el-Mesihyye) Mısır 1984
- Aydın**, Mehmet,
Teslis Doktrini ve Hristiyan İtizalleri, A.Ü.İ.Fak. Der., V/1982
- Bechingham**, C.F.;
Religions in The Middle East Three Religions in Concord And Conflict, London 1976.
- Brill, E.J.;**
The Encyclopaeda Of İslâm, Leiden 1960-1978.
- Brandon**, S.G.F.;
A Dictionary Of Comparative Religion, London 1971.
- Calverley**, Edvin E.;
Christian Theology And The Qur'ân, M.W. 47, 1957.
- Crundens, Comlate;**
Concordance The Old And New Testament, London 1961.
- Davud**, Addülahad,
Muhammed In The Bible, The MWL Journay Makkah Vol.
1982.
- Ebü'l -Bakâ;**
el-Kulliyât, Bulak 1253.
- Encyclopedia**, Judaika.; (I-XV), Jerusalem 1972-1978.
- Gardner**, W.T.H
Mohammedan Tradition and Gospel Record The Hadisth And İncil The M.W ,V. 1915.
- Gurney**, Selweyn;
Reading From Word Religions (Chompion M.D. And Doathy)
London 1952.
- Hamidullah**, Muhammed,
Kur'an-ı Kerim Tarihi ve Türkçe Tefsirler Bibliyografyası, çev.
Macit Yaşaroğlu, İstanbul 1965.
- Harman, Ömer Faruk**,
"İsa", Diyanet İslam Ansiklopedisi, C. XXII, İstanbul 2000.

James, Rabson;

Does The Bible Speak Of Muhammed, M.W. (XXX) 1935.

Kutsal Kitap, (*Eski ve Yeni Ahid*) İstanbul 2003.

Miller, Madeleines, J. lane;

The New Black's Bible Dictionary, London 1817.

Muhammad Takıyyüddin,.

“İsa'nın İlah Olduğuna ve İlahlıkla İlgisinin Olmadığına Dair İncillerden Kesin Deliller” ter. Osman Cilacı, *Diyanet Dergisi*, c.XVI, sayı 2. 1977.

Percy Smith,

Did Jesus Foretell Ahmed, M.W. XII 1912

Rabinson, David,

Concordance To The Good News Bible, B.F.B.S. 1983.

Rahmetullah, Halilurrahman el-Osmâni,

İzhâru'l-Hak, (I-II), Kahire 1986

Razî, Fahrüddin (ö. 606/1206);

Mefâtihu'l-Gayb, (I-XXXII) Mısır ts.

Smith, Percy,

Did Jesus Foretell Ahmed?, M.W. 25. 1982

Taberî, Ebû Cafer Muhammed b. Cerir (ö. 310/922);

Câmiu'l-Beyan an-Te'vîli Aji'l-Kur'ân, (I-XXX) Mısır 1903.

Tümer, Günay

Hıristiyanlık ve İslam Dininde Meryem. (Basılmamış Doç Tezi Ankara 1979)

Walsh, Gordan,

Longman Dictionary Of Contemporary English, Reprinted.

Zemahşerî, Carullah Muhammed b. Ömer (ö. 538/1143);

el-Keşşaf an-Hakâiki't-Tenzil, (I-IV), Beyrut ts.